

Štasys Šaltoka

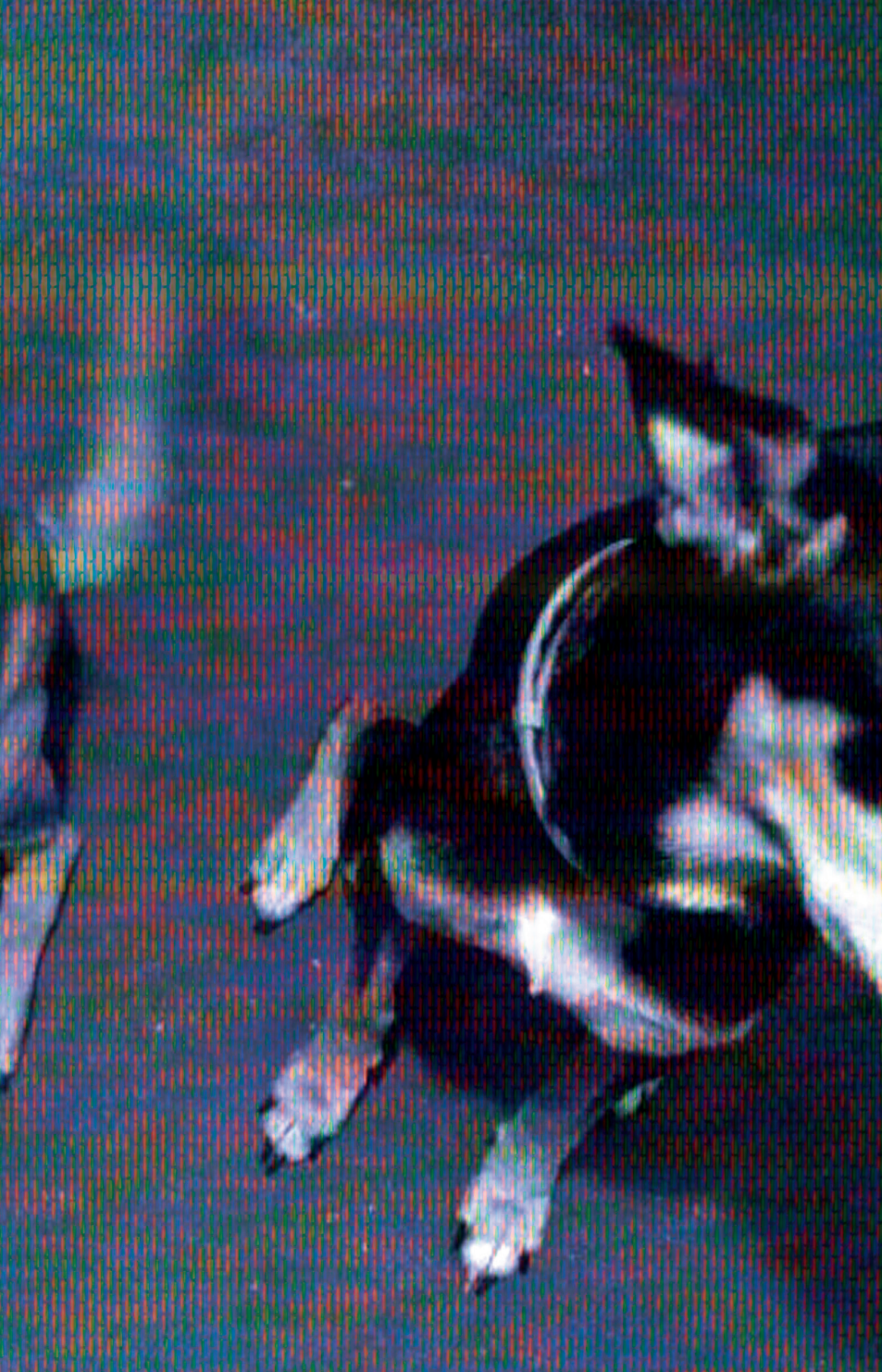
vieneri metai

romanas

| LAPAS |

Gabija Grušaitė

Stasys Šaltoka

Gabija Grušaitė

***Stasys
Šaltoka***

vieneri metai

romanas

| LAPAS |

**Redaktorė
Ūla Ambrasaitė**

**Kalbos redaktorė
Tautė Bernotaitė**

**Korektorė
Rima Bertašavičiūtė**

**Dizaineris
Zigmas Butautis**

**Viršelio iliustracija
The Taable, Eggs and Leggs**

Knygos leidybą iš dalies parėmė:

ISBN 978-609-8198-03-4

© Gabija Grušaitė, 2017

© Leidykla LAPAS, 2017

www.leidyklalapas.lt

Arnui

Turinys

Niujorkas 9

Tailandas 51

Malaizija 95

Honkongas 155

Potvynis 199

Kenis dingsta 229

Pabaiga 253

Niujorkas

Man šiandien sukanka fuckin dvidešimt devyni. Kaip ir kada tai nutiko?

Prieš atmerkdamas akis, prieš įkvėpdamas tiršto Niujorko vasaros karščio, perbraukiu pirštais per suglamžytą paklodės paviršių, kurio vėsa iškart susigeria į odą. Išvados: aš gyvas... ir senas.

Pasiremiu alkūnėmis ir pažvelgiu pro langą. Vėlyva naktis po truputį virsta ankstyvu rytu, naktiniai žmonės jau grįžo į savo irštvas po vakarėlių, o rytiniai ofisų paukščiai dar nepabudo – reta akimirka, kai gali pamatyti ramybės aptrauktas Manhatano gatves. Atsisėdu ant palangės ir ilgai renkuosi geriausią kampą nuotraukai.

Klik.

#sublime #newyorkknights #happydaytome #blessed #happiness

Ungodly hour, kai žmonės pabunda galvodami apie ateinančią dieną, to do lists, ką reiktų padaryti ir ko išvengti, kodėl ir kam. Bet vis tiek atsikelia, apsirengia, pasidažo, nusiskuta, tampa glotnūs, švelnūs, tobuli it Valencia filtras ir gyvena. Kažkaip. Vis po truputį gyvena. Visi. Išskyrus tuos, kurie miršta ir sužinai apie jų nebūtį per R. I. P. žinutes FB.

Lyg prislopintas garso takelis užia kondicionierius, bet man vis tiek karšta. Nusispar dau užklotą ir guliu giliai kvėpuodamas, nuogas, prakaituotas. Lubomis slenka pravažiuojančių mašinų šviesos. Kartais pasigirsta greitųjų sirenos. Greit švis.

Mes gulime lovoje.

Pragaro virtuvė Keturiasdešimt šeštojoje gatvėje.

Ji apsiverčia ant šono ir ranka perbraukia man per plaukus.
– Nemiegi?

Nieko neatsakau. Man trūksto oro. Norėčiau atsikelti ir atsukti kondicionierių iki maksimumo, bet toliau spoksau į lubas. Visi dvidešimt devyni metai užgriūva krūtinę lyg chest press.

– Apie ką galvoji? – paklausia po kokių dešimties minučių.

Prisimenu, kad the answer is Mormon, people. The rest – welcome to Hell.

Tyla.

Spengia.

Pažiūriu į telefono ekraną. Penki šimtai aštuoni žmonės paspaudė Patinka ant mano nuotraukos.

Pasisuku ir perbraukiu per jos nuogą pilvą pirštų galais mėgaudamasis švelnia minkšta oda. Delnu suimu krūtis, ir ji šypsodamasi, neatsimerkdama nuspiria užklotus. Pasiverčiu ir glostydamas jai plaukus užlipu ant viršaus.

Prieblandoje jos veidas atrodo pilkas, dar labiau išryškėja skruostikauliai ir aštrus smakras. Suimu riešus, jie tokie laibi, atrodo labiau kaip vaiko ar lėlės nei suaugusio žmogaus.

Perbraukiu per pečius, apčiuopdamas raktikaulius, glostydamas kaklą, kurį galiu suimti viena ranka. Pirštais suskaičiuoju šonkaulius ir delnais sugriebiu liemenį.

Ji atsimerkia ir įdėmiai žiūri man į akis, nuščiuvusi, laukdama, kol mano rankos vėl pajudės. Kairės pirštais perbraukiu tarp kojų švelniai atverdama drėgmę. Ji vis dar neatplėšia nuo manęs akių, lyg bandydama mano veide išskaityti, ką galvoju, ir staiga it cunamis mane apima begalinis pyktis, suspaudžiu ją taip stipriai, kad pradeda spurdėti.

– Baik. Liks mėlynių.

Sugriebiu už gerklės. Nutyla ir nejudėdama žiūri į mane.

Dulkinamės, kol prašvinta ir su saule į gatves išsipila tūkstančiai žmonių. Net nežinau, apie ką galvoju. Tikriausiai apie nieką.

– Nežinojau, kad šiandien tavo gimtadienis, – sako pažvelgusi į savo telefoną ir nejaukiai šypsodamasi. Ekrane matau, kaip fibbylifewellness paspaudžia Patinka.

Ji apsirengia ir neatsisveikinusi dingsta į ryto triukšmą, o aš prisileidžiu vonią ir geriu kavą klausydamasis, kaip teka vanduo.

Išsimaudęs apsirengiu ir nusileidžiu į gatvę.

Vis dar nekaršta, ir pastatai žydrame fone atrodo netikri, tarsi iškirpti iš stalo žaidimo. Broadway. Maddison avenue. Žalios gatvės. Raudonos gatvės. Brangios ir pigios, kur statėme namukus kažkada vasaromis, kai laikas bėgdavo pats sau ir atrodė, kad niekada nesibaigs. Kada paskutinį kartą žaidžiau Monopolį?

Ar kas nors išvis dar žaidžia Monopolį? Tweet.

Sustojęs parduotuvėje ant kampo nusiperku dar kavos. Feed your caffeine addiction. Turiu dvi valandas neskubėdamas nueiti trisdešimt kvartalų žemyn link West Village, kur su draugais susitinkame pietų gimtadienio proga.

Nerimas sėlina tyliai. Po truputį. Žinai, jog kažkas daugiau uždirba, šių metų biudžetai dar nepatvirtinti, po truputį sensti, jog šiek tiek sukrito paakiai ir nebesi tas vunderkindas paauglys, koks buvai vos prieš kelerius metus. Viskas slysta, reik kažko naujo. Visada reikia naujo. Dar ir dar. Niekada neužtenka.

Šitas tobulas saulėtas pasaulis yra nuolatinis mūsų laukas, ant šaligatvių, tarp restoranų staliukų ar naminių sofų išsidėsto nematomos fronto linijos ir kasdien vyksta karas, kurio negali laimėti. Ir nors kartais atrodo, jog esi taip arti pergalės, tikslo, svajonės ar dar kokio nors šūdo – galbūt vakar buvai startupo dievas, galbūt buvai vienas geriausiai apmokamų modelių, gal most trendy trendsetter, bet išaušta nauja diena, ir vėl žengi į priešakinę apkasų liniją. Pergalė yra vakarykštė naujiena arba tolimesnė ateitis, o šiandiena kiekvieną kart iškyla

kaip kalnas, į kurį turi įlipti. Kažkodėl niekad netampa lengviau. Tie, kurie to nesuvokia, kurie pasijunta, lyg būtų pasiekę Olimpą, ir mano, kad ten trumpam prisėdę soste pailsės, atsiduria kur nors visatos juodojoje skylėje kartu su Modern Talking ir Liebeskind.

Juodojo klevo akiniai nuo saulės. Egiptietiškos medvilnės juodi marškinėliai ir DDDP siauro kirpimo džinsai. Tamsiai pilki.

Dvidešimt devyneri, ir mano gyvenimas atrodo išsipildęs tik per IG filtrus. Iškerpi mūšio lauką, paslepi netvarkingus rytus – matosi tik mėlynos akys, kurios iš tiesų nėra iki galo mėlynos. Jos keičia spalvą ir atspindi aplinką. Šiauriečiams trūksta pigmento, kažkada sakė dabar labai garsus estų dizaineris. Kartais matosi turkio žalumo jūra atostogų rėmuose, Londono pilkis arba intensyvus kobaltas prieš pat aušrą. Jei kas žiūri iš toli, ekrane mato tobulos tikrovės atspindžius, iš pirmo žvilgsnio tai yra gyvenimas, kurio daug kas norėtų, – saulėlydžiai, vakarėliai, baseinai, fotogeniškas maistas ir fotogeniški kūnai. Ekrane net Vilniaus gatvės atrodo lyg netikras tolimas saldainis akims.

Nežinau, kur prasideda ir baigiasi mano gyvenimo mirazas.

– Kiek tau metų? – apsikabinimai. Du bučiniai į skruostus.
I could fucking murder you now.

– Pernelyg daug, – bandau išsisukti.

– Na? – nepaleidžia.

– Dvidešimt devyni, – ištariu bandydamas nuslėpti melancholiją, kurią man kelia šis skaičius.

– Aaa, tai mažtai apie to do list prieš trisdešimt, ar ne? Ką sugalvojai?

– Milijonas sekėjų? – nedrąsiai pasiūlo Ianas, kurio beveik nepažįstu. Jam patinka TED Talks, grand idėjos, labdara, ruoniai ir šiaip bet kas. Jis mane erzina. Norėčiau paleisti

batą jam į veidą, bet mano trijų šimtų dolerių limited edition kedai būtų per švelnūs jo snukiui, reikėtų kokių odinių itin kietu padu.

– Bus greičiau nei iki trisdešimt, – nusijuokiu pro sukąstus dantis.

– Antra knyga? – kažko aiškiai nesupranta Ianas.

Tylėdamas paimu meniu.

– Ką valgysi? – bando nukreipti temą Džanet.

– Dar nežinau. Nori dalintis?

– Galvoju apie moliūgų ir polentos salotas su skumbre, bet kartu norėčiau paragauti jų burgerio su portobelo grybu.

– Gerai, – linkteliu. Pašaukiu padavėją: – Iš pradžių viems po šotą Bloody Mary su austre.

– Fui, – truputį susiraukia ir vėl nusišypso Džanet. Išsitraukia telefoną ir ilgai renkasi geriausią kampaną įamžinti mūsų austrėms ir kruviniems gėrimams, tada nelabai patenkinta paprašo manęs palaikyti taurę ir austrę. Klik.

#bffbdays #goodlookingboo #newyorksummer #bloody-mary #blessed

– Rytoj skrendu į Rio, – nusižiovauja Tina. – Atsiųskit rekomendacijų, ką veikt ir kur eit.

– Su darbu? – paklausia Džanet išsiblaškiusi.

– Aš irgi norėčiau į Rio. Tai mano sąrašė, – sako Ianas. Tada nedrąsiai priduria: – Sąrašė iki trisdešimt.

– Kiek tau metų? – paklausiu.

– Dvidešimt aštuoni.

– Kas dar tavo sąrašė? – klausiu traukdamas telefoną ir manydamas, jog turiu puikią straipsnio temą. Galbūt net Niujorkeris norės. Oh yes.

– Vakar žiūrėjau TED pranešimą, – sako Ianas. Džanet užverčia akis. Jai truputį liūdna, kad gadina mano gimtadienį atsivedusi Ianą, bet Niujorke tiesiog nėra gerų vyrų, ir priklausomybė nuo TED neatrodo didelis trukūmas. – Apie Butaną.

Ar kada girdėjote apie Butaną? Aš tik vakar išgirdau. Pasirodo, tai laimingiausia šalis pasaulyje. Jie turi laimės indeksą. Noriu važiuoti ten pakeliauti, pagyventi su vietiniais, pajusti tikrąją budizmo dvasią.

– Ar žinai, kad į Butaną gali patekti tik užsisakęs pilnai suplanuotas atostogas per vietinę turizmo agentūrą?

– Rimtai? – truputį prigęsta dvasingos akys.

Jaučiu begalinį džiaugsmą pranešęs jam šią naujieną.

– Tada važiuosiu į Islandiją, – pertraukia tylą.

– Bent įsivaizduoji, kaip ten šalta? Vidutinė temperatūra birželį yra 9 laipsniai, plius, vėjas.

– Ooo fuck, – patempia lūpą.

– Į sveikatą, – pakelia šampano taurę Džanet, kuri jau spėjo užsakyti visą butelį.

– Su gimtadieniu, brangusis, – nusišypso Tina.

– Mes turime tau dovanų.

– Nereikėjo, – papurtau galvą. Kur mano dovanos ir kodėl dar jų negavau. Give me my fucking presents.

Džanet paduoda man atviruką, kuriame užrašyta: We are going to LA.

Nuo minties, kad Ianas galbūt irgi skris kartu, šiek tiek sutampo skrandį, tada prisimenu, jog reiks išsirinkti gerus batus, ir nusišypsau.

Why 30th bday drives people insane? #not30yet. Tweet.

Kol valgome portobelo burgerį, gaunu šimtus komentarų ir retvytų.

What's on ur BEFORE 30th to do list? Tweet.

Dar daugiau komentarų.

Not to die, parašo kažkas.

Būtų visai nieko. Nemirti iki trisdešimt. Neblogas. Nugeriu šampanu. Po truputį užlieja euforija ir nuo restorano terasos devynioliktame aukšte žvelgiu į skubančius žmones. Nieko negalvodamas.

Tada atsisveikiname, grįžtu namo ir užmiegu. Pabundu, kai jau tamsu. Matau, kad Kanye Westas atsakė į mano tvytą: TO BECOME A GOD.

Fuckin people.

Atsidarau vyno, išsijungiu telefoną ir bejėgiškai žiūrėdamas į užrašų knygutę prisiekiu sau, kad kas nors turi pasikeisti.

Skauda galvą. Sumaišau vyną su Ibuprofenu ir iki keturių ryto žiūriu South Park svetainėje ant balintos kavos Umbess kilimo.

*

Los Andželas visada without fail nustebina karštu dulketu oru, lyg kvėptum į save dykumą ir išpūstum Kalifornijos sapną.

Liepos ketvirtosios savaitgalis. Važiuoji vandenyno pakrante auksinėje saulėje ir žiūri, kaip banglentininkai skrodžia bangas.

Aš čia tam, kad čiuožčiau Venecijos paplūdimio paviršiumi stebėdamas, kaip ant prieplaukos nuodingas žuvis gaudo įdegę saulėje emigrantai iš pietų. Ir man nesvarbu, kad kažkas tas žuvis valgo.

Rausvas zinfandelis po palmėmis iki aušros. Švenčiam šventę, kol Džanet su Tina užmiega ant gultų prie baseino ir apsauginis švelniai sako eiti miegot.

Bet kai devintą vakare sekmadienį išlipu iš Virgin Atlantic lėktuvo pavargęs, pagiriotas, nuo Kalifornijos maisto sustojusiu skrandžiu ir heroin chic paakiais, giliai įkvepiu Niujorko vasaros drėgmės, ir nuovargis užpildo kiekvieną kūno gyslą.

Prieš sėsdamas į taksi užsuku į oro uosto barą, užsisakau viskio su ledu ir žvalgydamasis aplink bandau sau išvardinti dalykus, už kuriuos esu dėkingas pasauliui.

Man bloga, ir sukaupęs visas valios pastangas stengiuosi sau priminti, kodėl myliu gyvenimą ir kaip labai man pasisekė,

kaip turėčiau vertinti tai, ką turiu, bet smegenyse tik arktinis šaltis. Negaliu galvoti. Arktinis šaltis viskio ledukuose. Būna momentų off the record on IG, kai alkoholizmas neatrodo toks smagus. Kažkodėl pagalvoju apie Kerouacą, kurio skrandis nukraujavo. Į vidaus organus.

Jeez. Stasy, negalvok.

Vardink.

Pirma – turiu pinigų. Nedaug. Pakankamai, kad nesijau dinčiau, jog ryt poryt ištuštės sąskaitos. Bet nepakankamai nusipirkti condo Manhatane. Antra – turiu draugų, pažįstamų, sekėjų ir gerbėjų. Mane supa žmonės. Aš ne vienas. (Ar tikrai?) Trečia – vis dar atrodau puikiai. Ketvirta – jau parašiau vieną romaną. (Antras neišėjo, bet still.) Penkta... kas galėtų būti penkta?

Kartais bandau apsimesti geresnis, nei esu, bet ką aš apgausiu – lyg pachmielni pozityvaus mąstymo pratimai galėtų sulaužyti Rytų Europą mano kraujyje.

– Kartais atrodo, kad neturi sielos, – sakė Džanet Los Andžele.

– Kodėl? – tolumoje lūžo banga. Sėdėjome bare prieplaukoje. Ji papildė taures. – Tik kartais?

– Kodėl negali tiesiog patylėti? Nusišypsoti? Let it go? – tą akimirką atrodė rimta, lyg galėtų mąstyti apie ką nors daugiau nei jos svoris.

– Turi omeny Ianą? Jis tiesiog alpaka.

– Niekas nėra tobulas, – ji atsiduso, prisimerkė ir tada užsidėjo akinius nuo saulės su natūralaus rago rėmeliais.

Klik.

Žiūriu nuotraukas ir apima keistas jausmas, jog matau save iš toli, kad čia ne mano atspindys, o kažkieno kito. Savaitgalio nuotraukos.

Negaliu išsirinkti, kurią galėčiau kelti į instagramą.

Todėl įsijungiu tinderį.

Į kairę. Į kairę. Keturiasdešimties nuotraukų per minutę greičiu žiūriu į besišypsančias moteris.

Į dešinę. Match.

Mažiau nei dvylika procentų riebalų kūne ir gerai ištreniruotas pilvo presas yra fotogeniškas perlamutras, po kurio spindesiu užmaskuojama tikrovė. Apsižvalgau – net būdamas post LA zombis atrodau geriau nei beveik visi žmonės šiame bare. Nebūtinai jaučiuosi geriau, bet kam rūpi.

Į kairę. Kairę. Kairę.

Atostogų nuotraukos. Duck face. Priklijuotos blakstienos. Nuotraukos paplūdimyje su bikiniu. Nuotraukos bare su draugėmis įtraukus žandus. Žmonės, rodantys geriausius savo gyvenimo aspektus keliose klik klik, tikėdamiesi susiporuoti. Nepraleisti nakties po vieną.

Sukišti visą savo gyvenimą, asmenybę, istoriją į kelis atspindžius, kuriuos gali žiūrėti lyg meniu japoniškame restorane.

Ir koks skirtumas, koks esi iš tiesų. Niekas niekaip nesu. Mano tikrasis aš, tas, kurį reikia atrasti it pasiklydusį priemiesčiuose karaliaus Karolio spanielį, tėra situacijų, dialogų, minčių ir patirčių kratinys, nuolat kintantis ir niekad netampantis statišku galutiniu produktu, kurį galėčiau parodyti pirštu ir sakyti: Pakelkite akis nuo savo matcha latte gėrimų ir žiūrėkite – štai esu AŠ.

Baigiu viską ir lėtai slenku link eilės prie taksi. Parašo pažįstamas iš universiteto laikų, kad vakar atskrido į Niuorką iš Oslo ir ar norėčiau susimatyti. Mes nesame draugai, ir jei būtų bet kuri kita naktis, naktis be oro uostų, transžemyninių skrydžių ir pošventinės desperacijos, būčiau atsakęs, jog esu užsiėmęs.

That kind of feeling when you land in JFK and crawl out of a plane like a post 4th of July zombie (but with a tan). Tweet. Plius nuotrauka. Atrodau žaviai, bet truputį panda.

– Kur? – parašau.

– Williamsburg. Ant Northern Territory baro stogo su ke-
liais draugais. Atvaryk.

O ne... Fuckin Wiliamsburg ir žmonės su barzdomis, ku-
rie negalėtų atskirti wagyu kepsnio nuo pado, bet vadina save
maisto blogeriais, arba šokėjai trying to make it in a big city,
arba organiško šokolado gamintojai, kurie ekstatiskai pasako-
ja, kaip praėjusį savaitgalį braidė purve Salvadore ieškodami
pupelių ir išganymo.

OK. Būsiu už 20 min. I have no dignity. No integrity.

– Franklino dvylika, – sakau taksistui įsėsdamas. Net pats
nesuprantu, kodėl tiesiog nevažiuoju namo. Atrodau šūdinai,
jaučiuosi šūdinai.

– Bruklinas?

– Taip.

Žvelgiu per langą, kai nuo greitkelio pasimato pirmieji
Manhatano dangoraižiai, švytintys tamsoje it nuodingi gry-
bai, ir apima palaima ir meilė Niujorkui.

Beveik nėra kamščių, todėl nuvažiuojame per dvidešimt
penkias minutes. Paduodu taksistui penkiasdešimt dolerių ir
užlipu į viršų. Nuo stogo atsiveria visas Manhatanas. Žiūrėda-
mas į žvaigždėtą dangų po truputį artinuosi prie Larso stalo,
su kiekvienu žingsniu vis labiau gailėdamasis, kad nesivolioju
savo bute spoksodamas į aštuoniolika kartų matytą South Par-
ko seriją.

Larsas dirba DOP'u kriminaliniame seriale, kurį filmuoja
Norvegijoje ir Islandijoje, ir visą veiksmą galima apibrėžti
maždaug taip: šiandien sninga ir kažkas buvo brutaliai nužu-
dytas. Kiekvienos serijos pradžioje kriminalistai iš po sniego
ištraukia pamėlusį lavoną, o ant pagrindinio aktoriaus blaks-
tinių švelniai sėda krintančios snaiгės, kol jis tiria įšalo žemės
purvinas paslaptis.

Nusiperku viskio, dvigubą, ir sukaupęs visas jėgas prisėdu. Be Larso, prie stalo dar du maždaug mūsų amžiaus žmonės: raudonplaukis airis ar velsietis, ar anglas (tiesiog ryžas), kuris daugiausia dirba prie reklamų. Jo vardas Kenis. Kenetas Braunas. Šalia Larso sėdi šviesiaplaukė norvegė, spėju, jo mergina.

Jie kalba apie tai, koks tvankus Niujorkas vasarą ir kaip gera būti kur nors miške prie ežero. Kažkur toli, maždaug už dvylikos valandų skrydžių su persėdimu ir valandos kelio automobiliu, yra Sarių ežeras, bet kodėl tai turėtų būti svarbu dabar, čia, ant šito stogo, kur net naktį nuo karščio prakaitu rasoja oda ir neišvengiamai senka mano paskutiniai dvidešimt kažkeli metai.

Visur. Kažkur. Kitur. Norėčiau būti.

Larsas pristato mane kaip rašytoją, bet dar po kelių viskio pradeda juoktis iš mano tviterio įžymybės statuso, o aš šaipausi iš jo skandinaviško detektyvo (oh for fuck's sake, kokie mes nuobodūs, savimi patenkinti daunai).

– Kaip savaitgalis Los Andžele? – paklausia. Tada nužvelgia mano akinius nuo saulės, kurių nenusiimu net visiškai su-temus. – Spėju, gerai.

– Iš kur žinai, kad buvau LA? – nugერიu didelį gurkšnį ir trumpam nustoja drebėti rankos. Išspaudžiu ironišką šypseną (atsirado Šerlokas Holmsas).

– Visa stratosfera žino, – nusišypso (kiek galima šypsotis? Turi būti kokios nors ribos). – Kur tas apleistas viešbutis, kurį fotografavai Beverli Hilse?

– Važiuojant Malholando keliu į viršų, ne visai Beverli Hilse.

– Aš seku tavo tviterį ir instagramą, – sako šviesiaplaukė labiau Larsui nei man. – Ir blogą.

Dėkodamas prisiverčiu nusišypsoti. Kenis beveik nedalyvauja pokalbyje, kuris daugiausia sukasi apie tai, jog turėčiau nustoti daryti nerimtus dalykus ir parašyti scenarijų filmui ar

TV serialui, ar romaną, ar ką nors svarbaus. Meaningful, you know.

– Larsai, apie ką bus naujas sezonas? Bus kraujo sniege? – patapšnoju per petį. – Jūsų reitingai eina per stogą.

– Ačiū, – nejaukiai linkteli ir nuoširdžiai paklausia: – Kaip manai, kodėl žmonės taip traukia žmogžudystės?

Negi jis tikrai mano, kad yra atsakymas?

Prabėga kažkiek laiko, galbūt du ar trys gėrimai, ir mes mirštame, kaip labai vienas kitą nerviname, pradedame kalbėti apie politiką Artimuosiuose Rytuose, Kinijos nekilnojamojo turto burbulą, korupciją Pietryčių Azijoje. Į pokalbį įsijungia Kenis, ir net nepastebime, kaip ateina trečia ryto.

Larsas su drauge grįžta į viešbutį, o mes su Keniu atsiduriame visą parą veikiančioje skylėje. Jis užsisako vafflių su vištos kulšim, o aš burgerį.

Greit švis.

Nuovargis pakeičia jutimus, viskas vyksta lyg stop motion animacijoje, iš pokalbio dingsta keli kadrai, keli žodžiai, ir kartais viskas tiesiog išsilieja į ilgą tylą.

Brėkšta yra gražus žodis.

– Ar tu laimingas? – kažkodėl paklausia Kenis.

– Nežinau, – papurtau galvą.

Kurį laiką tylime.

– Noriu palikti savo žmoną, – galiausiai sako.

– Go ahead, – atsakau. – Kodėl ne.

– Jai klinikinė depresija. Ji turi bipolinį sutrikimą ir labai gali pati savimi pasirūpinti. Visi galvos, kad elgiuosi kaip monstras ją palikdamas.

– Ar tau rūpi?

Jam labiau rūpi, ką pagalvos žmonės, nei tai, kas nutiks žmonai.

– Žinai, aš niekad su ja nebūsiu laimingas, nes...

– Ji serga? Duh, – aš labai girtas.

– Manau, jai nuo to irgi bus geriau, – pradeda sakyti.

– Kaip? – juokiuosi. – Tau bus geriau.

Kenis nepatenkintas žiūri į mane, turbūt norėdamas girdėti padrašinančius žodžius, kad jo sprendimas bus išganymas visai planetai, bet mes juk suaugę ir viską puikiai suvokiame, tik nebūtinai prisipažįstame.

Dar kelias valandas kalbame apie filmus, gyvenimą, pasaulį.

– Taip ir neatsakei, ar esi laimingas.

– Būna dienų, labai daug dienų, kai pasaulis atrodo puikus, o tada kartais imi ir supranti, kad viskas tėra šūdas. Kažkaip. Nežinau... Nesu nelaimingas.

– Kartais pabundi naktį, kamuojamas nerimo? – įkyriai pasufferuoja Kenis. Jo raudonas veidas išmuštas strazdanų žvaigždyno. Net nežinau, kodėl taip pagalvoju, gal nesu labai protingas ir dėl pasaulio gerovės turėčiau niekad daugiau neišspausdinti nė žodžio. Strazdanų žvaigždynas... Galbūt man maišosi protas?

– Whatever. Who doesn't? – numoju ranka, kuri dreba po savaitgalio, lyg būčiau Las Vegas downtown junkie. Žinau, jog grįžęs namo turbūt išmiegosiu parą, paslikas gulėdamas lovoj ir kartais pusiau atmerktomis akimis užsisakydamas Seamless maisto. – Ant popieriaus mano gyvenimas tobulas.

– Manau, taip yra, nes mūsų gyvenimai neprideda vertės niekam kitam. Kitiems žmonėms, kurie kenčia. Žmonėms, kurie nieko neturi.

Man nuoširdžiai atrodo, kad šiuo metu kenčiantysis esu aš.

– Ką turi omeny? Nori išgelbėti pasaulį?

– Pagalvok, – nugeria alaus, – jei nuo to, ar atsikeli iš ryto, priklaustytų žmonių likimai, jei galėtum sumažinti kentėjimo pasaulyje?

– Tau baltoji karštinė, – man nuobodu. Pagalvoju, kad reiktų atsidaryti tinderį.

– Galbūt, bet taip, kaip gyvename dabar, neužtenka laimei. Ar kas nors pasikeis, jei uždirbsi daugiau pinigų ar padarysi sėkmingą filmą? Dalykai ateis ir praeis, ar ne?

– Mhm.

Viskas ateina ir praicina. Koks kartais būnu žavus budistas. Penktą ryto. Ungodly hour ir telieka tik Buda.

– Galvoju važiuoti į Bankoką.

– Kodėl į Bankoką?

– Nes... Azija, – atrodo, kad jis rimtai.

– Lol. Ir ką ten? – stovime gatvėje, kol laukiu savo uberio.

– Filmuoti žmonių gyvenimus, – prisidega cigaretę. Man keista, kad kažkas šiame pasaulyje dar rūko. Jis gana liesas, ir galiu spėti, jog nedažnai būna sporto klube. Rankoms trūksta raumenų masės, pečiams išraiškos, pilvas išviręs.

– Like, really, – pakeliu antakius. Aplink jau šviesu.

– Nes svarbu parodyti tikrą pasaulį, – jo mintyse turbūt iškyla Bankoko prostitutės, šeimų parduotos į vergiją, kai dar buvo vaikai. Skurdas. Narkotikai ir visa kita, kas puikiai perkama dokumentinių filmų žiūrovų. Kuo labiau šokiruoja ir toliau nuo tavo paties realybės, tuo geriau.

– Tai nufilmuok Baltimorę.

Ten netrūksta nei skurdo, nei prostitucijos, nei keistų pigių cheminių preparatų, nuo kurių žmonės išeina iš proto ir pradeda ragauti žmogieną. Bet Baltimorė nėra egzotiška. Svetimas skausmas juostoje geriau atrodo. Iš toli.

– Ar nori kartu?

Grįžęs dar ilgai guliu lovoje klausydamasis širdies plakimo, pergėręs, išsekęs. A shadow of a human being. Kodėl nuolat tai sau darau? Prieš užmigdamas į IG įkeliu atostogų nuotrauką ir parašau kažką apie laimingas dienas, kai pabėgi nuo realybės.

Tada susmengu į trūkinėjantį miegą. Dižurkės. Vis pabundu ir galvoju apie Kenį. Kas yra laimė? O kas nėra?

*

Žadintuvas nuskamba šešios keturiasdešimt penkios. Pramerkęs akis dar ilgai guliu lovoje ir nenoriu keltis. Apsiverčiu ant šono ir bandau vėl užmigti galvodamas, kad nieko nenutiks, jei dar kelias valandas numigsiu.

Iki devynių.

Už sienos pradeda verkti kaimynų vaikas. Pakišu galvą po pagalve, bet vis tiek girdžiu svetimo gyvenimo sunkumus rėkiant man į užmerktus akių vokus. Damn.

Galvoju, ką šiandien reikia nuveikti. Kas mano to do liste... Reikia parašyti laiškus visiems, jog projektas A atidėtas iki kito mėnesio, kai prasidės naujas ketvirtis. Reikia atrinkti ir suredaguoti nuotraukas. Nueiti į banką ir atšaukti kreditinę kortelę B, nes kitas bankas pasiūlė geresnes sąlygas. Užbaigti parodos recenziją. Parašyti laišką draugui Vilniuje, kuriam šiandien sukanka trisdešimt penkeri. Parašyti rinkodaros planą likusiai metų daliai. Tada vakarienė su Džo.

Visiškas šūdas.

Nusprendžiu, jog šiandiena neverta pakilimo iš lovos, ir vėl apsiverčiu ant šono. Kaimynų vaikas vis dar verkia. Jam turbūt bando sukišti pusryčius. Nekęsdavau pusryčių, kai buvau mažas. Kaip gera galėti valgyti, kada nori.

Gera gyventi vienam ir galėti voliotis ant sofos bet kuriuo paros metu, rakindamas duris žinai, jog bute nieko nėra, nieko nepažadinsi. Gali prisileisti vonią ryte, nes niekas neskubės į dušą prieš darbą. Taip jau yra – kuo ilgiau būni vienas, tuo labiau vienvietė jauja į kraują ir nebenori dalintis. Savimi, laiku, vonia, kilimu, naktimis, rytais. Viskas mano ir tik mano.

Gabija Grušaitė
Stasys Šaltoka
vieneri metai

Tiražas 2.000

Išleido
Leidykla LAPAS
K. Kalinausko g. 10-3, Vilnius
lentyna@leidyklalapas.lt
www.leidyklalapas.lt

Stasys Šaltoka 29-ojo gimtadienio rytą pabunda savo lovoje Niujorke su nepažįstama moterimi ir supranta, kad jo dienos gerai atrodo tik per Instagramo filtrus. Po fotogeniškais kasdienybės paviršiais tūno nerimas ir į nugarą stuksena klausimas KODĖL – ką *the fuck* daryt su savo gyvenimu? Stasys nusprendžia keisti kryptį ir išvyksta į Pietryčių Aziją, čia susiranda draugų, kartu daro filmus apie tai, kaip mato trečiąjį pasaulį, kartais suvalgo *wan tan mee*, *phad thai* ar bulvių košytės, viskas skęsta viskio ir sarkazmo upėse, o viduje – tylą.

Gabijos Grušaitės antrasis romanas „Stasys Šaltoka: vieneri metai“ – šiandienos istorija apie vidinę trisdešimtmečio transformaciją, gilumines laimės ir prasmės paieškas gyvenimo paviršiuose ir žmogiškąjį santykį.

Kodėl verta / reikia / būtina / smagu / madinga skaityti Gabijos Grušaitės antrąjį romaną „Stasys Šaltoka: vieneri metai“?

A. Ji rašo *kitaip* nei įprasta lietuvių literatūroje.

B. Kibiais čiuptuvais čiupia savo kartos – *balto posovietinio hipsterio* – pulsą ir jo gyvenimo kūną kiša po rentgeno aparatu, kurio nuotraukoje, t. y. romane, jūs galbūt atpažinsite save, o jei ne, tai bent jau galėsite pasakyti, kad *ji rašo apie tuos, kurie ne mes*.

C. Tai tekstas apie XXI amžių ir realų gyvenimą jame, apie žmones, manančius, kad neturi sielos, bet tikrai turinčius gyvenimo kryptį, *to do listus* ir Facebooką iškeitusius į Instagramą.

D. Tai istorija trisdešimtėjantiems ir trisdešimtmečiams apie juos pačius – buvusius, esamus, galėjusius ir vis dar galinčius būti.

E. Ir taip, tai dekonstruota meilės istorija, kupina juodųjų skylių, besidriekiančių tarp norų ir realybės.

F. O pabaiga? Stasio Šaltokos žodžiais tariant, *Ikaras visad nudega, nors ir kyla į viršų su tech industry upgraded sparnais*.

Jūratė Čerškutė

FB / IG

@stasysšaltoka @gabijagrušaitė @leidyklaLAPAS
#stasysšaltoka #gabijagrušaitė #lapasbooks

ISBN 978-609-8198-03-4

www.leidyklaLAPAS.lt